

Poradnik Bibliotekarza

Młodzież w Bibliotece

Dodatek do
Poradnika
Bibliotekarza
nr 7/8 2010

Kolejny dodatek „Poradnika Bibliotekarza” poświęcony jest zagadnieniom czytelnictwa młodzieży, jej zainteresowaniom i obecności w bibliotece. Pytania: w jaki sposób zainteresować książką młodzież, zaprosić do biblioteki i zachęcić do korzystania z jej oferty – często stawiane są przez bibliotekarzy, nauczycieli bibliotekarzy, księgarzy i wydawców.

Po udanych w Polsce ogólnopolskich akcjach zachęcających do czytania małym dzieciom warto bliżej przyjrzeć się młodzieży, jej potrzebom, zainteresowaniom i wyjść do młodych ludzi z atrakcyjną i nowatorską ofertą biblioteczną i czytelniczą.

Celem niniejszego dodatku jest zaprezentowanie dotychczasowych działań bibliotek na rzecz młodzieży. W ostatnich latach powstały specjalistyczne biblioteki dla młodych klientów (Wrocław, Olsztyn), rozwija się idea medioteek – bibliotek oferujących nowoczesne media w atrakcyjnym wystroju wewnątrz i przyjemnym klimacie, miłą atmosferę, towarzystwo rówieśników – adresowanych nie tylko do młodzieży, chociaż młodzież właśnie te placówki chętnie odwiedza. Warto udane wzorce powielać i upowszechniać.

Mam nadzieję, że zaproponowane w dodatku treści będą przydatne w pracy bibliotekarzy z młodzieżą, a problem aktywizacji czytelniczej młodzieży stanie się działaniem priorytetowym.

*Zapraszam do lektury
Jadwiga Chruścińska*

Młodzież w bibliotece
= energia, szybkość,
różnorodność

„Młodzież” to grupa społeczna, będąca w okresie dojrzewania – między 11 a 19 rokiem życia. Z reguły przypisuje się jej wszystkie cechy związane z witalnością, niespożytą energią, chęcią poszukiwania nowości i korzystania z nowinek cywilizacyjnych oraz otwartością na wyzwania współczesności.

W Planecie 11 – bibliotece multimedialnej dla młodych klientów w Olsztynie – bardzo łatwo dostrzec taką młodzież i wszystkie jej reprezentatywne cechy. Jak się jednak okazuje tego typu biblioteka może gromadzić też „inną młodzież” – nieco dojrzalszą – która z chęcią przyjmuje korzyści płynące ze zdobyczy cywilizacji. Do Planety 11 przychodzi dość regularnie klientka – przesympatyczna pani w wieku 85 lat – wypożyczająca z reguły książki na nośnikach cyfrowych, która na pytania bibliotekarza, czy zapisać termin zwrotu wypożyczonych materiałów na karteczce, ostentacyjnie wyjmując z torebki iPod'a i notuje w nim wszystkie niezbędne terminy...

U podstaw założenia Planety 11 pozostawała jednak idea stworzenia biblioteki dla tradycyjnej kategorii młodzieży i osób młodych pomiędzy 13 a 25 rokiem życia. Pod kątem gustu i różnorodnych zainteresowań tej grupy klientów przygotowano wystrój biblioteki oraz od pięciu lat gromadzone są zbiory drukowane i multimedialne, a także przygotowany jest program działalności placówki.

Współczesna młodzież żyje bardzo szybko i intensywnie, dlatego osoby zatrudnione w ośrodkach kultury, bibliotekach i placówkach rozwoju społeczno-gospodarczego muszą wziąć pod uwagę tempo życia współczesnej młodzieży przy opracowaniu

programu edukacyjnego i kulturalnego. Taki program powinien nie tylko charakteryzować się dużą energią realizacji, lecz przede wszystkim odzwierciedlać realne potrzeby i różnorodne zainteresowania młodzieży. Nie chodzi przy tym wyłącznie o realizację programu „komercyjnego” w stylu amerykańskich hitów „Hannah Montana” lub „High School Musical” (z czystym sumieniem można przyznać, że w Polsce programy te cieszą się uznaniem dzieci 8/10-letnich, zaś u starszej młodzieży wywołują ironiczny uśmieszek na twarzy...). Młodzież – nawet ta niezbyt „wyrobiona” intelektualnie – lubi być zaskakiwana programem ambitnym i wyrafinowanym, lecz podanym w ciekawej formie, charakteryzującym się swobodnym i szybkim przebiegiem.

Najlepszym źródłem informacji i wiedzy o młodych klientach są... sami klienci, którzy często przychodzą do biblioteki i pytają o możliwość zorganizowania danej imprezy. Ponadto dobrą formą kontaktu jest również ankieta, dzięki której można sprawdzić oczekiwania młodego człowieka wobec jego ulubionej biblioteki. W Planecie 11 w 2009 r. została przygotowana taka ankieta, która rzuciła lepsze światło na różnorodne zainteresowania młodych klientów.

Utartym banałem jest stwierdzenie, że młodzież nie interesuje się literaturą, a czytelnictwo tej grupy regularnie spada. W Planecie 11 obserwuje się tendencję wzrostową zarówno w zakresie literatury młodzieżowej, jak i popularnej dla dorosłych. W epoce popularności literatury

„fantasy”, literatury sensacyjnej i z pogranicza grozy, nastoletni czytelnicy również sięgają po te książki, klasyfikowane do kategorii literatury dla dorosłych. Czynią to głównie młodzi klienci płci męskiej, podczas gdy młode czytelniczki sięgają raczej po dzieła amerykańskich, angielskich i polskich autorek książek obyczajowych.

Wykorzystując popularność i zainteresowanie literaturą fantastyczną, w Planecie 11 w listopadzie 2009 r. zorganizowano konkurs znajomości amerykańskiej sagi *Zmierzch* oraz wersji kinowej książki. Turniej o nazwie „Wielka Gra” (gdyż jej przebieg przypominał znany niegdyś teleturniej w TVP, prowadzony przez Stanisławę Ryster) odbywał się na etapie eliminacji we wszystkich filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej, zaś finał – w Planecie 11, gdzie osobą prowadzącą była pomysłodawczyni imprezy. Podobnie jak w teleturnieju, tak i w bibliotece, zasady „gry” były identyczne z telewizyjnymi, a początkowi konkurencji towarzyszył muzyczny motyw telewizyjnej „Wielkiej Gry”. Konkurs cieszył się szerokim zainteresowaniem nastoletniej młodzieży zarówno w filiach bibliotecznych, jak i w Planecie 11 – i zgromadził dużą liczbę uczestników oraz szerokie grono publiczne.

Na sukces turnieju wpłynęło nie tylko zainteresowanie amerykańską sagą, ale również nagrody: dwuosobowe zaproszenie na premierowy pokaz kolejnej części sagi, „Księżyc w nowiu”, film „Zmierzch” w wersji DVD oraz komplet książek.

Nagrody te zostały ufundowane przez hojnych sponsorów, o których zabiegali pracownicy biblioteki. Potwierdziło to po raz kolejny zasadę, że w obecnych czasach, gdy sytuacja finansowa placówek kulturalnych pozostawia wiele do życzenia, komercyjny sponsor to najlepsze źródło pozyskania cennych nagród.

O ile saga *Zmierzch* jest powieścią ogólnie znaną i czytaną przez szerokie grono młodzieży, o tyle książka Zenona Kruczyńskiego pt. *Farba znaczy krew* zaliczana jest do literatury trudnej, zaangażowanej i mało popularnej. Nic bardziej mylnego! Okazało się, że istnieje spore grono młodzieży, dla której problemy ekologii, ochrony praw zwierząt i szerzenia idei wegetarianizmu są podstawową ideą życiową. Na spotkanie z autorem książki przybyły tłumy młodych „działaczy”, którzy nie tylko chcieli poznać opinie autora na wiele tematów, lecz również bezinteresownie przygotowali wegetariański poczęstunek dla wszystkich zebranych w bibliotece.

Wykorzystując fakt, że wielu młodych ludzi interesuje się losem zwierząt oraz posiada przyjaciela – zwierzątko, w Planecie 11 zorganizowano Dzień Kota, który zwyczajowo obchodzony jest w Europie 17 lutego. W trakcie obchodów tego święta młodzi klienci wysłuchali prelekcji lekarza weterynarii na temat właściwego żywienia i pielęgnacji kotów, a następnie przyprowadzili swych ulubieńców do biblioteki, gdzie odbyła się wystawa kocich piękności. Impreza okazała się absolutnym hitem i zapewne była jedyną tego typu wystawą organizowaną w bibliotece publicznej.

W programie kulturalnym dla nastoletniej młodzieży ważnym elementem jest sport czynny i wirtualny. Planeta 11 zaproponowała dwie imprezy: pierwszą – „Copernicus Run” – dla osób czynnie uprawiających sport. Nazwa imprezy wskazuje na związki wielkiego astronoma z Olsztynem. W 2009 r. bieg miał niezbyt duży zasięg, gdyż wystartowało w nim 35 uczestników, lecz pracownicy biblioteki wykazali

się determinacją w promowaniu imprezy i w maju 2010 r. namówili do współpracy olsztyński Urząd Miasta, regionalny oddział „Gazety Wyborczej” oraz Ośrodek Sportu i Rekreacji. Druga edycja biegu miała już charakter masowy – wzięło w niej udział ponad 300 osób w trzech kategoriach: przebierańców i rodzin, biegaczy zaawansowanych oraz osób na wózkach inwalidzkich. Biegowi, który został już na stałe wpisany przez Urząd Miasta w Olsztynie w cykl imprez „Olsztyn aktywnie”, towarzyszył „prawdziwy” Mikołaj Kopernik (jeden z pracowników Planety 11), doskonale trafiający swą fryzurą w gusta młodzieży spod znaku muzyki heavy – metal. Mikołaj Kopernik prowadził rozgrzewkę przed biegiem, a następnie – wraz z prezydentem miasta – wręczał każdemu uczestnikowi biegu pamiątkowy medal.

Drugą imprezą sportową są turnieje gier na PlayStation 2. Komputerowe rozgrywki piłkarskie cieszą się ogromną popularnością w całej Polsce, dlatego na turnieje Olsztyńskiej Ligii „Pro Evolution Soccer” w latach 2009-2010 przybyli chętni z wielu miast,

toczą się parami, zaś każdy turniej gromadzi około 60 uczestników. Rozgrywanie każdego meczu przy użyciu jednej konsoli i telewizora ciągnęłoby się przez wiele godzin. Dlatego na każde zawody pracownicy Planety 11 wypożyczają z zaprzyjaźnionego sklepu ze sprzętem RTV dodatkowe telewizory i konsole do gry na PlayStation 2.

Planeta 11 obok tradycyjnych zajęć, np. lekcji bibliotecznych, warsztatów pracy z książką oraz twórczego pisania podjęła się zadania organizacji programu tzw. Żywej Biblioteki. Ten pomysł narodził się w Danii – młodzi ludzie, związani z organizacją „Stop przemocy” postanowili przybliżyć innym prawa człowieka. Tego typu biblioteki powstają w wielu miastach Europy – od 2007 r. także w Polsce, m.in. we Wrocławiu.

„Żywa Biblioteka” działa jak normalna biblioteka. Czytelnicy przychodzą i wypożyczają „Książki” na określony czas. Po przeczytaniu oddają do biblioteki i jeśli chcą, mogą wypożyczyć kolejne „Książki”. Jest tylko jedna różnica – „Książki” w „Żywej Bibliotece” są ludźmi, a czytanie polega na rozmowie z daną „Książką”, czyli np. reprezentantami grup obarczonych stereotypami i uprzedzeniami, a także ofiarami dyskryminacji i społecznego wykluczenia. Czytelnikiem może być każdy, kto posiada otwarty umysł i pragnie dialogu społecznego. W tym roku w Planecie 11 wypożyczano „Książki” o „sygnaturach”: gej, lesbijka, osoba biseksualna, zagorzała feministka, wojująca ateistka, siostra zakonna, osoba czarnoskóra, Rosjanka i Niemka.

Zapewne na intymność i szczerłość rozmowy z każdą „Książką” wpłynęła atmosfera bibliotecznego atrium – letniego ogrodu, w którym w dość dużych odległościach ustawiono ławki, gdzie klienci w spokoju mogli „czytać” wypożyczone „Książki”. Liczba wypożyczeń oraz zainteresowanie imprezą pokazały, że chęć dialogu i zrozumienia innych jest wśród młodych ludzi rzeczą powszechną. Wbrew stereotypom i narzucaniu zdania przez niektóre instytucje i grupy społeczne,

m. in. z Krakowa, Radomia i Elbląga. Organizacja takich turniejów wymaga odpowiedniego sprzętu audiowizualnego – nawet w tak dobrze wyposażonej bibliotece multimedialnej jak Planeta 11. Rozgrywki

młodzież polska jest tolerancyjna i gotowa na odmienność drugiego człowieka.

Z możliwością poznania i odkrywania innych społeczności związany był też Dzień Różnorodności Kulturowej, organizowany w Planecie 11 po raz drugi. W 2009 r. do dyskusji o kulturze innych narodów zaproszono cudzoziemców, zamieszkujących na stałe lub czasowo rezydujących w Olsztynie. Natomiast w maju 2010 r. w ramach obchodów tego dnia odbyło się „planetarne picie herbaty”, parzonej w tradycyjny, japoński sposób. Studentka japonistyki i stypendystka rządu Cesarstwa Japonii zaprezentowała klientom Planety 11 ceremonię przygotowania i picia herbaty oraz pokaz wiązania japońskiego kimona. Mimo ogromnego zainteresowania pokazem, bibliotekarze zmuszeni byli zapisać do grona uczestników wyłącznie 20 osób, gdyż sama ceremonia trwa dość długo, a jednorazowo parzy się tylko trzy czarki herbaty...

W bibliotece multimedialnej, gdzie większość wypożyczanych zbiorów stanowią materiały filmowe, nie może zabraknąć wydarzeń dla młodzieży związanych z tą dziedziną kultury. Najważniejszym z nich jest od kilku lat SOFFA – Superorbitalny Festiwal Filmów Amatorskich. Festiwal „wystartował” w 2007 r. jako wspólna inicjatywa wolontariuszek z Hiszpanii, przebywających w Olsztynie w ramach europejskiego programu „Młodzież w działaniu” oraz bibliotekarzy Planety 11. Od początku pomyślany był jako festiwal dla filmowców – amatorów, którzy zajmują się dokumentem filmowym, filmem animowanym oraz fabularnym w wersji krótkometrażowej. Na drugą edycję festiwalu w 2008 r. nadesłano już ponad 20 filmów. W roku następnym – z inicjatywy Działu Promocji Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie – powstał projekt, dzięki któremu SOFFA 2009 została dofinansowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a w 2010 r. dodatkowo przez Miejski Zakład Profilaktyki i Terapii Uzależnień oraz Urząd Miasta w Olsztynie. Nagrodami w konkursie były statuetki dla zwycięzców i pamiątkowe ko-

szulki, kamery cyfrowe i odtwarzacze MP3. W 2010 r. wpłynęła rekordowa liczba prawie 60 filmów z różnych miast Polski oraz ze Szwecji, zaś salę projekcyjną w bibliotece wypełniło ponad 200 osób, zainteresowanych niezależnym filmem krótkometrażowym. Filmy oceniało profesjonalne jury, w skład którego weszli przedstawiciele niezależnego kina światowego i polskiego. Olsztyńska SOFFA jest jednym z niewielu przeglądów amatorskiego kina niezależnego i krótkometrażowego w Polsce. Fenomen festiwalu polega głównie na tym, że odbywa się on w bibliotece, kojarzonej stereotypowo z ciszą i monotonią. Dzięki festiwalowi biblioteka łamie ten stereotyp na dobre i wpisuje swą działalność w nurt szeroko rozumianych ośrodków kultury, w których młodzi ludzie mogą realizować swe pasje.

Podobnie jak współczesna młodzież, tak i olsztyńska biblioteka multimedialna „żyje” bardzo intensywnie, by sprostać oczekiwaniom młodego, wymagającego klienta. Podobnie jak młodzież, tak i pracownicy Planety 11 wciąż podejmują się nowych wyzwań, by przyciągnąć uwagę tej grupy społecznej. W czasach ogromnej konkurencji kulturalnej i dominującej komercji, takie starania są nieodzownym elementem funkcjonowania nowoczesnej biblioteki.

Joanna Podolak

Biblioteki dla młodzieży

Trochę historii

Biblioteki publiczne dla dzieci ukształtowały się na początku XX w. Ich przesłaniem było przede wszystkim wypełnienie czasu wolnego, organizowanie działalności twórczej i ludycznej wokół książki. Placówki te swoją działalność opierały na swobodnym akcesie pracy z czytelnikiem indywidualnym lub w małych, spontanicznych grupach. W centrum zainteresowania była praca wyrównawcza i kompensacyjna. Tradycyjnie bibliotekom publicznym dla dzieci przypisuje się trzy funkcje: kształcącą, rekreacyjną i kompensacyjną. Powszechnie dostępne dla młodych czytelników biblioteki zapewniają korzystanie ze starannie zgromadzonych zbiorów, wolny wybór książek oraz różnorodne formy pracy, których celem jest przyciągnięcie jak największej liczby dzieci do bibliotek a następnie ułatwienie im kontaktu z książką i, coraz częściej, innymi formami dokumentów i mediami.

Nieco inaczej kształtowała się biblioteczna obsługa młodzieży. Młodzi ludzie powyżej 14/15 roku życia początkowo byli czytelnikami bibliotek dla dorosłych. W 1938 r. przy Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy na Koszykowej otwarto specjalną czytelnię dla młodzieży. Prace te, jak wiele innych przerwała wojna. Po II wojnie w większości placówek ukształtował się, funkcjonujący praktycznie do dziś, model biblioteki dla dzieci i młodzieży. Dolną granicę wieku, od którego można było zostać czytelnikiem ustalono najpierw na 7 a następnie obniżono na 6 lat, za górną zaś, najpierw przyjęto 14 a następnie 15 lat. Jednocześnie, przy poprzednim systemie oświaty obejmującym w swoim zasadniczym kształcie 8-klasową szkołę podstawową oraz 4-letnie liceum, biblioteki publiczne dla dzieci i młodzieży obsługiwały praktycznie użytkowników do 18 roku życia. Sytuacja zaczęła ulegać

powolnej zmianie po reformie oświaty wprowadzającej system kształcenia 6+3+3. Wówczas dostrzeżono taką kategorię czytelników jaką są gimnazjaliści i tą grupę zaczęto wyróżniać i traktować jako młodzież. Okazało się, że istnieje wyraźna potrzeba stworzenia odrębnej bibliotecznej obsługi młodzieży powyżej 13 roku życia. W niektórych dużych miastach (Warszawa, Wrocław) nastąpiło przesunięcie czytelników w wieku gimnazjalnym i starszych do bibliotek dla dorosłych. Powstają w związku z tym biblioteki dla młodzieży i dorosłych, zaś biblioteki dla dzieci zaczynają się koncentrować na obsłudze dzieci od 0 do 13 lat. Takie rozróżnienie kategorii wiekowych znajduje także swój wyraz w dokumentach międzynarodowych. Trzeba wyraźnie podkreślić, że dotychczas nie upowszechnił się trójstopniowy model bibliotek, na który składałyby się: biblioteki dla dzieci, biblioteki dla młodzieży (lub młodych ludzi) oraz placówki dla dorosłych. Jednocześnie, warto przypomnieć, że taki system funkcjonuje od dawna, najpierw w Związku Radzieckim, obecnie w Rosji i był związany z kolejnymi szczeblami organizacji partyjnej (pioniersko-komsomoł-partia – dzieci-młodzież-dorośli). Próby wprowadzenia takiego systemu w Polsce w latach 60. XX w. nie powiodły się.

Biblioteki dla dzieci w liczbach

Z danych statystycznych nt. funkcjonowania bibliotek publicznych, gromadzonych i opracowywanych systematycznie w Instytucie Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, jednoznacznie wynika, że od 1989 r. stale kurczy się sieć bibliotek publicznych, w tym także bibliotek dla dzieci i młodzieży. W 1989 r. odnotowano działalność 1300 bibliotek dla dzieci, w tym 384 bibliotecznych filii dla dzieci i 916 oddziałów dla dzieci. Niestety w następnych latach (do 2008 r.) zlikwidowano, bądź przekształcono 322 placówki. Najwięcej bibliotek dla dzieci ubywało na początku lat 90. XX w. (w latach 1990-95 –122 biblioteki) oraz w początkowym okresie XXI w. (2000-2005 – 109 bibliotek). Wy-

stępuje tendencja systematycznego kurczenia się liczby placówek dla dzieci, podobnie jak liczby bibliotek publicznych ogółem, z tym że liczba bibliotek dla dzieci zmniejszała się szybciej niż liczba bibliotek ogółem. W latach 1989-2008 zlikwidowano 18% bibliotek publicznych, w tym samym czasie prawie 25%, czyli co czwartą bibliotekę dla dzieci.

Czytelnicy

Podobnie jak liczba bibliotek, równie systematycznie spada liczba czytelników w bibliotekach, w tym także czytelników w dwóch pierwszych kategoriach wiekowych tzn. do 15 roku życia i 16-19 lat. Trzeba zauważyć, że dane dotyczące wieku czytelników były zbierane przez statystyki GUS, a następnie opracowywane w „Bibliotekach Publicznych w Liczbach” w różny sposób. Do 1986 r. podawano tylko liczbę czytelników ogółem oraz liczbę czytelników do lat 14. Od 1987 r. nastąpiła zmiana kategorii wiekowej i podawano liczbę czytelników do lat 15. Następnie w latach 1990-1996 nie uwzględniano w ogóle podziału na grupy wiekowe. Rejestrację liczby czytelników ogółem i do 15 lat przywrócono w 1997 r., zaś od 2000 r. do chwili obecnej funkcjonuje podział czytelników rozszerzony na 6 grup wiekowych.

Informację o liczbie czytelników w bibliotekach publicznych w wieku do 15 lat i 16-19 lat można podać jedynie za okres 2000-2008. W tych latach, w pierwszej grupie wiekowej (do 15 lat) zanotowano spadek liczby czytelników o 5,1%. W drugiej grupie wiekowej tzn. w przedziale 16-19 lat, ten spadek był nieco wyższy i wynosił 6,5%. W sumie w ostatnich 8 latach z bibliotek publicznych ogółem (nie tylko bibliotek dla dzieci i młodzieży) przestało korzystać 11,6% czytelników do 19 roku życia. W latach 1989-2008 do bibliotek przestało przychodzić 11,5% dzieci do lat 15. Niestety, nie wiadomo jak wygląda dalszy podział wiekowy w grupie czytelników do 15 lat. Jest to kategoria bardzo pojemna. Z niepotwierdzonych statystycznie danych wynika, że

wzrasta liczba najmłodszych użytkowników bibliotek, tzn. dzieci w wieku 0-5 lat. Do bibliotek coraz częściej zapisywane są małe dzieci wraz z rodzicami lub innymi opiekunami. Można jednoznacznie stwierdzić, że biblioteki publiczne poszerzyły zdecydowanie swój krąg odbiorców o dzieci, które nie umieją jeszcze czytać, obecnie dla nich też jest już miejsce w bibliotece. Jest to także odzwierciedlenie tendencji światowych. W 2007 r. Sekcja Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży IFLA przygotowała dokument „Wytyczne IFLA dla bibliotek obsługujących niemowlęta i małe dzieci (do 3 lat)”. Wpływ na obecność w bibliotekach najmłodszej części społeczeństwa mają również zmiany na rynku książki, pojawienie się w ostatniej dekadzie dużej liczby książek obrazkowych i książek-zabawek, a także zwiększenie świadomości rodziców co do znaczenia pierwszych kontaktów dziecka z książką. Na rozwój czytelnictwa najmłodszych wpłynęła także kampania społeczna prowadzona przez Fundację ABC XXI „Cała Polska czyta dzieciom”. Od roku można zauważyć tendencję wzrostu zainteresowania problemami czytelnictwa młodzieży (działania PS IBBY, bibliotek publicznych, redakcji czasopism poświęconych książce dziecięcej i młodzieżowej).

Biblioteki dla młodych klientów

O zmianach w polskim bibliotekarstwie, dostrzeżeniu konieczności dotarcia z biblioteczną ofertą do młodzieży, jako bardzo trudnego i wymagającego klienta, świadczy działalność dwóch multimedialnych bibliotek adresowanych do młodych ludzi w wieku 13-25 lat. Placówki Planeta 11 w Olsztynie i Mediateka we Wrocławiu powstały w 2003 r. w ramach projektu Fundacji Bertelsmanna „Biblioteka dla młodych klientów”, otwarto je w roku 2004. Uczestnikami projektu obok Fundacji były samorządy miast i miejskie biblioteki publiczne. Fundacja zapewniła środki na aranżację wnętrza, wyposażenie techniczne, kompletowanie zbiorów (książek i multimedialnych). Samorządy zapewniły lokale i pokryły koszty remontu.

Cele merytoryczne projektu:

- dotarcie do młodzieży z atrakcyjną ofertą, szerzenie czytelnictwa,
- zapewnienie szybkiego dostępu do potrzebnych informacji,
- nauka efektywnego korzystania z informacji,
- fachowa pomoc w uczeniu się i rozwijaniu zainteresowań,
- doradztwo (zawodowe, rodzinne),
- organizowanie czasu wolnego młodzieży.

Cele ilościowe projektu:

- dotarcie do 70% młodzieży w wieku 13-25 lat,
- 50% zbiorów tradycyjnych i 50% specjalnych.

Wzorem organizacji i metod pracy stała się biblioteka dla młodzieży Medien@age z Drezna.

Wnętrze placówki olsztyńskiej zaaranżował Christian Schmitz; nawiązuje ono do mieszczącego się obok biblioteki Planetarium i uwzględnia „kosmiczne” elementy. W bibliotece zgromadzono ponad 15 000 książek i około 6000 zbiorów specjalnych, można je zamawiać drogą elektroniczną i zwracać w ciągu całej doby – istnieje tzw. trezor – wrzutnia do zwrotu dokumentów. Również atrakcyjne jest wyposażenie techniczne, m.in. 10 stanowisk z dostępem do Internetu, 2 miejsca do odsłuchu muzyki, odtwarzacze VHS i DVD. Jednym z ważniejszych zadań biblioteki jest doradztwo zawodowe, prowadzi je specjalna osoba organizująca warsztaty dla osób poszukujących pracy. Biblioteka współpracuje też z Urzędem Pracy. W bibliotece pracuje 9 osób wspomaganych przez wolontariuszy z europejskiego programu „Młodzież” i wolontariuszy z lokalnego Centrum Wolontariatu (około 10 osób). W promocji usług biblioteka korzysta z doświadczeń firm handlowych. Logo Planety 11 jest wykorzystywane na koszulkach, długopisach, broszurach informacyjnych, plakatach. Swoj

udział w organizowaniu zajęć i spotkań ma także sama młodzież – organizowano warsztaty grafitti, komiksu, pokazy mody, turnieje gier komputerowych, młodzi ludzie wystawiają tu swoje prace. Niewątpliwie biblioteka stała się wobec pubów i ławek pod blokiem alternatywnym miejscem spotkań młodzieży, z którego korzysta się nie tylko w celu wypożyczenia lektury szkolnej.

Biblioteka wrocławska mieści się w zażytkowym gmachu w centrum miasta. Wnętrze biblioteki zaprojektowano bardzo nowoczesnie. Przez środek pomieszczenia biegnie tzw. taśma mediów, zbiory książkowe ulokowano pod ścianami. Wszystkie zbiory są zabezpieczone elektromagnetycznie, dodatkowo wprowadzono stały monitoring. Kompletowanie zbiorów (obecnie to ponad 27 000 jednostek) rozpoczęto od podstaw, zwracając dużą uwagę na nowe media – płyty, filmy, gry komputerowe. Zbiory można zwracać przez całą dobę – podobnie jak w Planecie 11. funkcjonuje tu „trezor”. Można je też zamawiać poprzez Internet.

Opłata za większość usług mieści się w ramach jednego abonamentu. Zbiory są aktywnie wypożyczane, co oznacza, że oferta jest atrakcyjna dla czytelników. Pracownicy szybko reagują na nowości i zmiany na rynku, zwłaszcza muzycznym. W Mediatece pracują też wolontariusze z europejskiego programu „Młodzież”, prowadząc między innymi „Language Cafe” – konwersacje z nativ-speakerami. Standardową usługą jest doradztwo zawodowe, w ramach którego prowadzone są różne warsztaty np. jak aktywnie poszukiwać pracy. W zabytkowych podziemiach działa księgarnia i „Port Literacki”, organizowane są wystawy i spotkania autorskie. Po pięciu latach działalności Mediateka ma zarejestrowanych ponad 9000 aktywnych, zadowolonych z oferty, użytkowników.

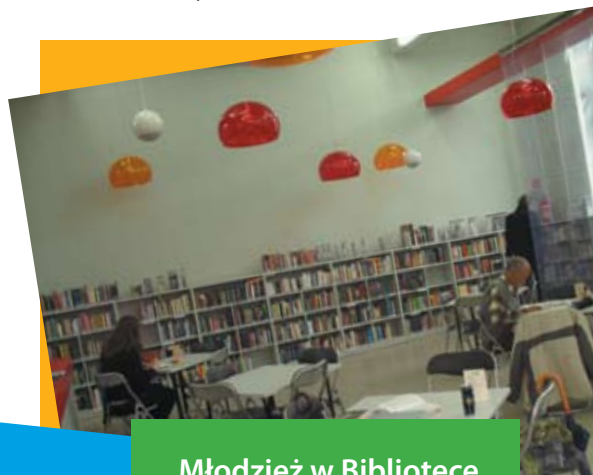
Mediateki

Pomimo tak znakomitych przykładów idea biblioteki dla „młodych klientów” nie upowszechniła się. Mamy natomiast do

czynienia z innym zjawiskiem. Oto coraz częściej powstają mediateki. Po Wrocławiu i Olsztynie takie placówki zostały otwarte w Kielcach (2006), Warszawie (Ochota 2009, Białoleka 2007, Bielany 2010), Sieradzu (2009). **Czym różni się mediateka od biblioteki dla młodzieży?** Przede wszystkim jest to pojęcie szersze niż biblioteka dla młodzieży. W mediatece to charakter zbiorów, ich różnorodność definiuje placówkę; jej użytkownikami mogą być wszyscy, osoby w różnym wieku od najmłodszych po najstarszych, a proponowane zajęcia są adresowane do wszystkich grup użytkowników. Obecnie, praktycznie każda większa biblioteka staje się mediateką, gdyż gromadzi zbiory audiowizualne, elektroniczne, zapewnia dostęp do Internetu. W bibliotece dla młodzieży najważniejsi są użytkownicy w określonym przedziale wiekowym – 13-25 lat. Pod kątem ich potrzeb gromadzone są zbiory i organizowane zajęcia. Potocznie przyjęło się używać obu terminów zamiennie a pomyłka bierze się być może stąd, że to właśnie młodzież jest najbardziej obeznana ze światem mediów, umie się w nim poruszać i z nich korzystać. Jest to grupa użytkowników nastawiona na nowości, czy wręcz nowinki i takich zbiorów, i działań oczekująca. Jednocześnie młodzi czytelnicy wymagają od bibliotekarza otwartości na zmiany, bibliotekarza będącego autorytetem. Nie da się obsługiwać młodzieży bez znajomości muzyki, gier komputerowych (on-line i na CD), gier RPG, gier konsolowych, filmów, programów i seriali TV, portali internetowych, komunikatorów, blogów, subkultur. Mediateki jako takie mogą być, i są atrakcyjne dla młodzieży, bo mają większy niż placówki tradycyjne wybór nowych dokumentów, ale same zbiory nie wystarczą, jeśli nie będzie innej oferty – spotkań, zajęć, lidera, czy zespołu, który przekona, że korzystanie, czy być może bardziej bywanie w mediatece/bibliotece dla młodzieży jest na topie. Niewątpliwie powstające mediateki zmieniają wyobrażenia młodzieży o bibliotekach. Odkryciu możliwości tkwiących w mediatekach towarzyszą

okrzyki pełne zachwytu, podziwu, uznania. Wszystkie działania zmierzające do zerwania z pokutującym wśród młodzieży stereotypem, że w bibliotece jest nudno, że tu nic ciekawego się nie dzieje są bardzo ważne, a włożony w podejmowane działania wysiłek przekłada się na wzrost popularności placówek. A o to przecież nam, bibliotekarzom chodzi.

Grażyna Lewandowicz-Nosal

Młodzież w Bibliotece

Czy biblioteka może być atrakcyjna dla młodzieży?

Wrocławska Mediateka powstała w ramach projektu "Biblioteka dla Młodych Klientów", którego założeniem było stworzenie modelowej biblioteki docelowo przeznaczonej dla czytelników w wieku 13-25 lat. Biblioteka istnieje od 25 czerwca 2004 roku, jest zlokalizowana w centrum miasta, w pobliżu miejsc przyciągających uwagę młodych ludzi: teatru, kina, pubu, restauracji i opery. Sąsiedztwo tych obiektów urozmaica ofertę kulturalną Wrocławia. Atutem Mediateki jest ciekawie zaprojektowana przestrzeń, z dominującym akcentem: czerwoną taśmą, na której umieszczone są wszystkie media:

płyty z muzyką, filmy DVD, Blu-ray-Disc, programy multimedialne, a także 13 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. W Mediatece funkcjonuje również kawiarenka BioLada, w której prócz aromatycznej, ekologicznej kawy, czekolady czy herbaty, można zjeść smakowite ciastko, jak też zakupić produkty ekologiczne. Kawiarenka wspólnie z Mediateką współorganizuje różnorodne projekty społeczne, wystawy, w tym Dzień Sprawiedliwego Handlu.

W Mediatece książki są umieszczone na niskich regałach ustawionych pod ścianami, co pozwala czytelnikom na łatwy dostęp do zbiorów. Prócz książek naukowych i beletrystyki w bibliotece można przeczytać i wypożyczyć prasę, a także czasopisma polskie i zagraniczne.

Lokalizacja, wyposażenie wnętrza, a przede wszystkim badania jakościowe satysfakcji klientów, znajomości i korzystania z biblioteki w grupie docelowej 13-25 lat, przeprowadzone w 2003 i 2006 r. przez firmę IMAS International Sp.z.o.o. świadczą o tym, iż Mediateka w pełni spełnia założenia projektu „Biblioteki dla Młodych Klientów”.

W odbiorze młodych ludzi Mediateka, jest jedną z najczęściej odwiedzanych bibliotek w mieście (zgodnie z badaniami firmy IMAS w 2006 r., znajdowała się ona na 7 miejscu wśród najczęściej odwiedzanych bibliotek we Wrocławiu). Taki wynik to rezultat ciekawej i nieustannie aktualizowanej oferty zbiorów, które w większości można wypożyczyć do domu, a także możliwości stałego dostępu do Internetu, co potwierdza 60% użytkowników. Młodzieży odpowiadają dogodne godziny otwarcia (od 10.00 do 20.00) i bardzo dobry dojazd, lokalizacja w centrum miasta (ważne dla 69% odwiedzających). Dużym atutem Mediateki jest możliwość całonocnego zwrotu wypożyczonych zbiorów za pośrednictwem trezora, z którego korzysta 60% czytelników.

Ankieta przeprowadzona przez autorkę artykułu, w maju 2010 r. wśród czytelników Mediateki, potwierdza wyniki badań sprzed 4 lat.

Młodzież odwiedzająca bibliotekę to w większości młodzi ludzie, najczęściej studenci powyżej dwudziestego roku życia, ale także uczniowie szkół średnich i gimnazjów.

Do Mediateki młodzi czytelnicy przychodzą bardzo często; kilka razy w tygodniu (57%), rzadziej kilka razy w miesiącu (23%). Najczęściej w celu oddania i wypożyczenia nowych książek, filmów, muzyki, z czytelnicy młodzi ludzie korzystają znacznie rzadziej, co ułatwia możliwość wypożyczenia większości zbiorów Mediateki do domu. Młodzież bardzo chętnie spędza swój wolny czas w czytelni biblioteki, gdzie wspólnie odrabia lekcje, uczy się języków obcych, czyta prasę czy odsłuchuje płyty.

Największym zainteresowaniem wśród czytelników cieszą się książki (91%), zaraz za nimi są filmy (60%), muzyka (48%) i Internet (50%), rzadziej i to głównie przez młodzież szkolną wypożyczane są gry komputerowe (32%). Czasopisma również są popularne, szczególnie wśród studentów (57%). Poszczególne tytuły najczęściej wymieniane przez czytelników w ankiecie, to: książki popularnonaukowe z zakresu ekonomii, nauk społecznych, psychologii, biografie i książki informatyczne oraz podręczniki do nauki języków obcych, w tym szczególnie języka angielskiego. Najbardziej popular-

ne wśród młodych czytelników powieści to m.in.: książki Terrego Pratchetta, Paulo Coelho, Stephanie Meyer, Ian McEwana, a także lektury szkolne i komiksy. Dużą popularnością cieszą się również tłumaczenia dzieł poszczególnych pisarzy na języki obce, w tym dominujący jest język angielski. Wśród filmów najczęściej poszukiwane są nowości, wśród których przeważają, następujące tytuły: „Avatar”, „Slumdog, milioner z ulicy”, „2012”, „Galerianki” i „Operacja Dunaj”, a także seriale takie jak „Dr House” i „Przyjaciele”. Do najczęściej wypożyczanych gatunków filmowych, należą: komedie, horrory i filmy fantastyczne.

W muzyce przeważa hip-hop, którego zwolennikami jest młodzież szkolna. Studenci szukają najczęściej płyt z muzyką zagraniczną i elektroniczną. Znacznie więcej młodych ludzi wypożycza książkę mówioną; w 2006 r. korzystanie z tych zbiorów deklarowało jedynie 8% młodych ludzi, obecnie ich liczba wynosi około 32%.

Czasopisma najczęściej wypożyczone i czytane, to polskie i zagraniczne wydania „Newsweeka”.

Na pytanie o propozycje wzbogacenia oferty Mediateki ankietowani młodzi ludzie najczęściej wymieniali ulubione tytuły zbiorów książkowych i medialnych, wśród których są: książki popularnonaukowe, filmy i płyty muzyczne.

Kilku czytelników zgłosiło propozycje zwiększenia liczby imprez i spotkań organizowanych w Mediatece.

W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi przez firmę IMAS w 2003 i 2006 r., wśród młodzieży, popularność i częstotliwość wypożyczeń poszczególnych zbiorów Mediateki nie uległa zmianom.

Jednakże stale wzrasta zainteresowanie korzystaniem z kawiarenki internetowej, co było już widoczne w badaniach z 2006 r. Mimo to nadal dominującą grupę stanowią osoby wypożyczające książki. W opinii respondentów bardzo dobrym pomysłem było wydzielenie w Mediatece osobnego „punktu informacji”, w którym można uzyskać informację bibliograficzną, zapy-

tać o dostępność konkretnej pozycji i jej umiejscowienie na półce, a także uzyskać informacje o aktualnej ofercie kulturalnej Wrocławia, bez czekania w kolejce z czytelnikami wypożyczającymi zbiory.

Znacznie wzrosło zainteresowanie stroną internetową Mediateki, która obecnie jest dla czytelników głównym źródłem informacji o bibliotece. Czytelnicy niezmiennie poszukują na niej katalogu zbiorów Mediateki, informacji o nowościach, godzin otwarcia, często zapoznają się z aktualnościami.

Dużym powodzeniem wśród młodych ludzi cieszą się konwersacje językowe prowadzone w ramach Language Cafe, a także imprezy, spotkania autorskie i wystawy organizowane w Mediatece. Młodzi ludzie angażują się w cyklicznie realizowane przez Mediatekę projekty, m.in. „Żywą Bibliotekę”, mającą na celu wzrost świadomości młodych ludzi na temat stereotypów i uprzedzeń oraz ich konsekwencji. Dużą popularnością cieszą się także corocznie organizowane: spotkania polsko-japońskie, imprezy realizowane w ramach festiwalu „Pory Prozy” i Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Młodzież odwiedzająca Mediatekę

ma szanse uczestniczyć w wielu konkursach, np. „Szkolny broker informacji”, czy też w konkursie fotograficznym „Młodzi kontra stereotyp”. Wielu młodych ludzi z całej Polski, odwiedza Mediatekę w czasie trwania Festiwalu Era Nowe Horyzonty, gdy pełni ona rolę centrum festiwalowego.

W ciągu pięciu lat funkcjonowania Mediateki, zdobyła ona ogromne grono czytelników, które w większości stanowi młodzież, i to nie tylko ze względu na dobrą lokalizację, ciekawą ofertę i niebanalny wystrój, ale także przez swoją dostępność

i swobodę wyboru. Młodzi w Mediatece poszukują różnorodnych materiałów potrzebnych do nauki, jak i związanych z ich prywatnymi zainteresowaniami.

Mediatekę wyróżnia spośród innych placówek tego typu: brak ciszy i bibliotecznego skupienia. Przy wypożyczaniu książek, mediów, korzystaniu z Internetu stworzono miłą nastrój, a starannie dobrana do charakteru Mediateki muzyka, znacznie poprawia samopoczucie i sprawia, że to miejsce staje się miejscem spotkań coraz większego grona młodych ludzi.

Kamila Sowińska

W co gramy z młodzieżą?

Spśród 11,5 tysiąca użytkowników wypożyczalni Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaśle młodzież do 24 roku życia stanowi ok. 40%. Młodzi korzystają też z czytelni oraz nader chętnie z bezpłatnego dostępu do Internetu. Jest to bardzo wymagająca grupa czytelników, z którą sprawdzają się bardzo dobrze aktywne i niestandardowe formy pracy, szczególnie projekty.

Przy bibliotece zawiązała się Nieformalna Grupa Młodzieży ANI-MUSZ. Większość uczestników grupy poznała się przychodząc na spotkania autorskie i warsztaty organizowane przez MBP. Grupa postanowiła odnaleźć własny sposób na rozwijanie swoich zainteresowań i twórczo spędzać wolny czas.

Aktualnie realizuje ona projekt „Lacrosse” w ramach unijnego programu „Młodzież w działaniu”. Młodzi postanowili odkrywać i testować nieznane, bądź zapomniane zabawy.

Zorganizowali warsztaty KLANZY z pedagogiki zabawy oraz warsztaty batiku i makramy na Uniwersytecie Ludowego Rzemiosła Artystycznego, a także urządzili wycieczkę do Muzeum Zabawy. Uprzednio zebrali informacje od członków rodziny i znajomych o zabawach ich dzieciństwa, spotkali się też z członkami bibliotecznego Klubu Powiększania Wyobraźni grupującego ludzi piszących lub zainteresowanych w sposób szczególny literaturą i sztuką. Zdobytą wiedzę dzielili się z dziećmi przychodzącymi do biblioteki w Tygodniu Bibliotek i Tygodniu Głośnego Czytania Dzieciom oraz z wychowankami Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Okazało się, że młodzież

*„(...) Ludzkość okrzyknęła Cię wieszczem,
My powiemy więcej jeszcze!
Boś rżęsiście postrzępioną twórczością rozjarzył
Szary – ciemnozaściankowy okrąg naszych marzeń.
Kąt polskiej literatury przeszedł w centrum świata.
Przez Ciebie piekło z niebem się poezją brata
(...)”.*

Były też tańce i wypuszczanie balonów.

świetnie się bawiła z dziećmi. Były zabawy: „Budujemy mosty dla pana starosty”, „Chodź lisek koło drogi”, gra w klasy, głuchy telefon, ale też głośne czytanie. W ramach wymiany międzypokoleniowej, młodzież nauczyła się od dzieci zabawy o nazwie „Iskierki przyjaźni”. Projekt został zwieńczony „Egzaminem z Dobrej Zabawy” – dużą imprezą z udziałem młodzieży, dzieci i dorosłych. Pomysł tych działań narodził się w czasie rozmów z młodzieżą. Młodzi ludzie mówili, że spędzają przy komputerze za dużo czasu i trochę już się im ten komputer znudził.

Atrakcyjne dla młodzieży okazały się Literackie Gry Uliczne. W tym roku poświęcone były *Balladynie* J.łowackiego. Zadaniem uczestników było odnalezienie cytatów pochodzących właśnie z tego utworu, a ukrytych w różnych punktach miasta. Na starcie trzy grupy otrzymały koperty z cytatami i wskazówkami, jak dotrzeć do kolejnych punktów. Wskazówka o treści „To piosenka o takim Placku, co książek miał bez liku” zaprowadziła do Księgarni u Jacka, gdzie po spełnieniu określonego żądania, młodzi otrzymywali cytaty i kolejne wskazówki. Przemierzając się młodzież rozdawała przechodniom cytaty pochodzące z *Balladyny*. Mieszkańcy reagowali przychylnie, przyjmowali je, czytali, chcieli nawet płacić. Finał tej Literackiej Gry miał miejsce w Rynku przy fontannie, gdzie odczytany został wiersz napisany specjalnie na tę okazję przez uczestników K. Trychtę i Sz. Przywarę:

Biblioteka dysponuje bogatą ofertą edukacji kulturalnej. Istnieje Młodzieżowy Dyskusyjny Klub Książki, organizowane są konkursy i warsztaty literackie, plastyczne, papiernicze, drukarskie, ekologiczne i in. Zainteresowaniem cieszą się te formy, które pozwalają być młodzieży nie tylko biernymi odbiorcami, ale przede wszystkim wywołują jej aktywność.

Warunkiem sukcesu w pracy z czytelnikami jest profesjonalizm i zaangażowanie bibliotekarzy, wydaje się to szczególnie istotne w pracy z młodymi ludźmi. Wystarczy nauczyć się ich słuchać, w żadnym zaś razie nie narzucać swoich pomysłów, a raczej umiejętnie je podsuwać.

Małgorzata Piekarska

Młodzież w Bibliotece

Co czyta młodzież?

1. Becca Fitzpatrick: *Szeptem*
„Otwarte”, 2010

Becca Fitzpatrick przynosi nas do mokrego od deszczu i skąpanego we mgle Coldwater, aby znów mieć naście lat i wierzyć w moc miłości, tej pierwszej i jedynej, na śmierć i życie (dosłownie) oraz w swoje- go anioła stróża (też dosłownie). Razem z Norą odkrywamy mroczną tajemnicę Patcha i przeżywamy szereg niewyjaśnionych, przerażających zdarzeń. Choć powieść przypomina klimatem *Zmierzch*, to zdecydowanie jest to koniec ery wampirów. Czas na... anioły!

2. Michael Grant: *Niepokój*
Jaguar, 2009

Pierwszy tom bestsellerowej serii dla młodzieży. Niewielkie kalifornijskie miasteczko Perdido Beach traci kontakt ze światem. Przystaje działać Internet, telewizja, telefony, a wokół miejscowości pojawia się nieprzenikniona bariera. Znikają wszyscy dorośli, którzy ukończyli 15 rok życia. A świat bez dorosłych wcale nie jest taki idealny i bez-

troski jak się wydawał na początku... Warte- ka akcja i liczne zwroty wydarzeń wywołują dreszcz emocji, który długo nas nie opuści.

3. Suzanne Collins: *Igrzyska śmierci*
„Media Rodzina”, 2009

Pierwszy tom trzyczęściowego cyklu, który bije rekordy popularności. Niesamowita opowieść szesnastoletniej Katniss Everdeen zmuszonej do wzięcia udziału w Głodowych Igrzyskach, turnieju na śmierć i życie, transmitowanym na żywo przez telewizję. Na ruinach dawnej Ameryki powstaje nowe państwo Panem z imponującym Kapitołem otoczonym przez 12 dystryktów. Tutaj ludzie, aby przetrwać, zajmują się zbieractwem i łowiectwem. Świetna powieść o przyszłości, doskonale łączy refleksję z przygodą i romanssem.

4. Marcus Sedgwick: *Królowa Cieni*
„Nasza Księgarnia”, 2010

Pewnej mroźnej zimy drwał Tomas i jego syn Peter przybywają do wioski Chust. Nie wiedzą jeszcze, że wkrótce będą musieli stawić czoło tajemniczej Królowej Cieni, która sprawia, że umarli powstają z grobów. Wampiry Sedgwicka nie należą do tych, do których przyzwyczała nas Stephenie Meyer, wręcz przeciwnie – budzą wstręt, polują na żywych i żywią się ludzką krwią. Oparta na ludowych legendach o wampirach przejmująca historia o stracie i odkupieniu.

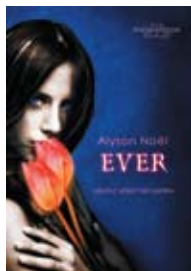
5. Gayle Forman: *Jeśli zostanę*
„Nasza Księgarnia”, 2010

Po tragicznym wypadku, w którym zginęli jej najbliżsi, Mia trwa w stanie zawieszenia pomiędzy światem żywych i martwych. Zastanawia się nad sensem powrotu

do własnego ciała. Może dokonać wyboru: walczyć o życie albo poddać się i umrzeć. Poruszająca książka o potędze miłości i wyborach, których każdy z nas musi dokonać, o dającej wsparcie rodzinie, przyjaźni, samotności i znajdowaniu swego miejsca na ziemi.

**6. Alyson Noël : *Ever*
Wydaw. Dolnośląskie, 2010**

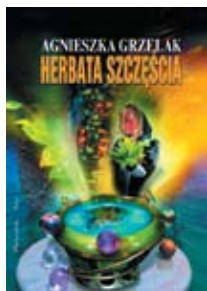
Ever Bloom ma wszystko czego może chcieć nastolatka. Jej życie toczy się całkiem normalnie do czasu strasznego wypadku, w którym giną jej rodzice i siostra. Po katastrofie dziewczyna nabywa niesamowite umiejętności.

Słyszy myśli innych ludzi, widzi ich aurę, a przez dotyk poznaje ich przeszłość i wszystkie uczucia. Niezwykła opowieść o Nieśmiertelnych i nowym świecie, w którym prawdziwa miłość nigdy nie umiera.

**7. Agnieszka Grzelak: *Herbata szczęścia*
Prószyński i S-ka, 2008**

Utalentowana artystka, Szklarka, otrzymuje zlecenie namalowania rośliny zwanej herbatą szczęścia. Tylko jak namalować coś, czego nikt nigdy nie widział? Poszukiwania zaprowadzą ją na Wyspę Sierot, gdzie Szklarka spędziła dzieciństwo pod okiem niezdolnych do emocji instruktorów. Razem ze spotkanym tam hrabią Sedunem wyrusza na egzotyczną i pełną magii Wyspę Nut. Pełna ciepła i humoru romantyczna baśń wciąga w zaczarowany krąg zaskakujących zdarzeń.

**8. Libba Bray: *Mroczny sekret*
Wydaw. Dolnośląskie, 2009**

Wspaniały portret epoki wiktoriańskiej, długie spódnice i gorsety, aura tajemniczości i grozy. Zbuntowana Gemma Doyle, po tragicznej i tajemniczej śmierci matki, zostaje odesłana na angielską pensję, aby uczyć się dobrych manier. Poznaje tam swoje rówieśniczki, z którymi na początku nie potrafi się przyjaźnić, jednak z biegiem czasu połączy je wspólny mroczny sekret. Gemma odkrywa, że posiada dar wglądania w przeszłość oraz potrafi kontaktować się ze zmarłą matką. Interesujące połączenie fantastyki i fikcji historycznej ze szczyptą romansu.

9. Agnieszka Błotnicka: *Kiedy zegar wybije dziesiątą*, „Nasza Księgarnia”, 2010

Janek jedzie z tatą do Kazimierza Dolnego przekonany, że wakacje będą nudne i stracone. Kuba, syn właścicielki pensjonatu marzy o wakacjach spędzonych we własnym pokoju z książką w ręku. Początkowo niechętnie nastawieni do siebie chłopcy, zaczynają coraz więcej czasu spędzać razem i nawet nie przypuszczają, że tak senne miasteczko okaże się takie niezwykle. Znakomita powieść detektywistyczna rozbudza wyobraźnię i trafia w młodzieżową potrzebę przeżywania frapujących przygód.

**10. Paul Glennon: *Księgowir*
„Świat Książki”, 2010**

Jedenastoletni Norman nie zdawał sobie sprawy z tego, że podgryzanie książek może się tak skończyć. Ulubiona powieść wciągnęła go... dosłownie! Chłopiec znajduje sekretny sposób,

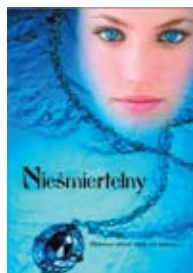
dzięki któremu może się przenosić ze świata realnego w światy fikcyjne. Pomysłowa powieść, która nie tylko uczy miłości do książek, ale zapewnia także ekscytujące przeżycia, aż samemu chce się podgryźć okładkę.

11. Michalina Olszańska: *Atlantyda: Dziecko Gwiazd*, „Albatros”, 2009

Mityczna Atlantyda to kraina pełna cudów, szczęścia i nieskończonego bogactwa. Do czasu, kiedy zostaje zabity jej władca razem z następcą tronu. Rządy obejmuje młodszy brat księżniczki Meihny, trzynastolatek, który wydaje wszystkie pieniądze na swoje przyjemności. W poszukiwaniu ratunku dla kraju Meihna wyrusza w podróż, w której będzie zmuszona do walki z przeznaczeniem. Stanie się adeptką sztuk magicznych, przekona się o możliwościach drzemających w człowieku oraz o sile miłości. Znakomity debiut nastoletniej autorki ujawnia jej niezwykły talent literacki.

12. Gillian Shields: *Nieśmiertelny* Amber, 2010

W mroczny klimat magii i sekretów wprowadza nas nastolatka Evie Johnson, studentka szacownej, elitarniej szkoły dla dziewcząt Wyldcliffe Abbey. Wyobcowanie i samotność w szkole pozwala jej znieść tylko tajemniczy Sebastian, który okazuje jej wiele sympatii i zainteresowania. Ich znajomość szybko przeradza się w głębokie uczucie. Autorka stworzyła pasjonujący klimat gotyckiego romansu i powieści grozy, w której zagubione dusze błąkają się pomiędzy światami a miłość toczy się równolegle w różnych wiekach. Tajemne przejścia, sekrety i prawdziwa miłość dodają powieści magicznego, wręcz mistycznego posmaku.

13. Michelle Zink: *Proctwo sióstr* „Telbit”, 2009

Amalia i Alice Milthorpe, siostry bliźniaczki, właśnie zostały sierotami. Obydwie dowiadują się o roli, jaką mają odegrać w swoim życiu, dzięki historycznemu prorocत्वu, które rozdziela kolejne pokolenia sióstr przeciwko sobie. Bez względu na łączące je kiedyś więzi, muszą stanąć do wzajemnej walki o dobro świata, o to, aby ład i harmonia nie zostały zakłócone i niebezpieczna brama do rzeczywistego świata nie została otwarta. Ukryta prastara księga, tajemnicze znamię i sny składają się na pierwszą część mrocznej trylogii o odwiecznej walce dobra ze złem.

14. Renata Opala: *Dzienniczek zakręconej nastolatki* „Skrzat”, 2009

Sympatyczna Joasia z reporterskim zacięciem skrętnie zapisuje w swoim dzienniku zaskakujące i zabawne przygody swojej rodziny i przyjaciół, ukazując codzienne życie zwykłej nastolatki. Zanurzamy się w świat Asi i Mysi, dziewczynki zmagającej się z chorobą nowotworową i mamą narkomanką. Opowieść o cierpieniu Mysi jest filtrowana przez relację wesołej nastolatki, dzięki czemu uzyskujemy ciepłą opowiastkę, która jest udaną próbą pogodnego spojrzenia na życie młodego człowieka i trudne sprawy.

Aneta Wójcik

Redakcja: Jadwiga Chruścińska, Dorota Grabowska.
Opracowanie graficzne i skład: Tomasz Kasperczyk

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Zrealizowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego